

POLTAVA UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND TRADE

НАУКА І МОЛОДЬ У ХХІ СТОРІЧЧІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

IX Міжнародної молодіжної науково-практичної
інтернет-конференції

(м. Полтава, 30 листопада 2023 року)

Полтава
2023

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)

НАУКА І МОЛОДЬ У ХХІ СТОРІЧЧІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**ІХ Міжнародної молодіжної науково-практичної
інтернет-конференції**

(м. Полтава, 30 листопада 2023 року)

**Полтава
ПУЕТ
2023**

Друкується відповідно до Наказу по університету № 166-Н від 07 вересня 2023 р.

Організаційний комітет конференції

Н. С. Педченко, голова організаційного комітету, д-р екон. наук, професор, перший проректор ПУЕТ;

Н. І. Манжура, заступник голови організаційного комітету, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ;

С. В. Гаркуша, д-р техн. наук, професор, в. о. директора Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ПУЕТ;

Т. П. Гудзь, д-р екон. наук, професор, завідувач відділу аспірантури та докторантури ПУЕТ;

Ю. В. Перегула, директор Міжнародного науково-освітнього центру;

А. С. Ткаченко, канд. техн. наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ;

В. Л. Шимановська, директор Навчально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання ПУЕТ.

Редакційна колегія

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д-р іст. наук, професор, ректор ПУЕТ.

Заступник головного редактора – **Н. С. Педченко**, д-р екон. наук, професор, перший проректор ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. І. Манжура**, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ.

Відповідальний редактор – **Л. М. Діденко**, в.о. директора Центру інформаційного забезпечення освітнього процесу ПУЕТ.

Наука і молодь у XXI сторіччі: збірник матеріалів
НЗ4 IX Міжнародної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 30 листопада 2023 року). – Полтава : ПУЕТ, 2023. – 1119 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Текст укр., англ. мовами.

ISBN 978-966-184-454-3

У збірнику представлено тези учасників Міжнародної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції «Наука і молодь у XXI сторіччі» за тематичними напрямками: «Біотехнології та біоінженерія», «Готельно-ресторанна та курортна справа», «Економіка», «Експертиза та митна справа», «Інформатика та комп'ютерні науки», «Керівництво та лідерство», «Маркетинг», «Менеджмент і адміністрування», «Міжнародні економічні відносини», «Міське самоврядування», «Облік і аудит», «Педагогіка вищої школи», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Публічні закупівлі», «Право», «Публічне управління та адміністрування», «Товарознавство», «Туризм», «Фізична культура та спорт», «Філологія», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Харчові технології та інженерія».

УДК 001:378-053.6(082)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.*

ISBN 978-966-184-454-3

© Полтавський університет економіки і торгівлі, 2023

В. Ю. Зайка, В. Ю. Стрілець Трансформаційні процеси світового ринку праці	535
Д. Є. Зелінська, О. О. Рудніченко Боротьба з глобальною зміною клімату в ЄС	540
А. С. Іващенко, М. І. Миронова Виклики міжнародній торгівлі спричинені кризами.....	543
А. В. Калина, Л. С. Франко Сучасні тенденції розвитку електронної комерції у світі.....	546
О. О. Клим, І. Л. Грабчук Розвиток зовнішньо-торгівельних відносин України та ЄС: історичний контекст	548
В. А. Марченко, І. М. Яцюк Особливості світового господарства та етапи його розвитку ..	550
Д. Ю. Романюха, Л. С. Франко Бізнес інкубатори як невід’ємна складова економічного відродження України після війни	553
Д. Л. Сичук, Л. С. Франко Роль міжнародних валютно-фінансових організацій у відбудові України. досвід інших держав.....	556
Д. А. Януш, Л. С. Франко Особливості китайської бізнес-етики.....	559
В. О. Ярошук, Т. А. Самарічева Принципи та особливості механізму міжнародних економічних відносин.....	561

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Ю. С. Ільченко, Н. І. Соколовська Розвиток місцевого самоврядування в умовах подолання сучасних викликів.....	565
Д. О. Коротенко Взаємодія місцевого самоврядування та громадянського суспільства.....	567
А. С. Криворучко, В. В. Волкова Фінансова стійкість місцевих бюджетів в умовах викликів і загроз	570

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ

А. С. Криворучко, спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування, група 072-4

В. В. Волкова, канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів і банківської справи

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Питання забезпечення стійкості місцевих фінансів і збереження темпів зростання економіки в умовах нестабільності економіки й обмеженості бюджетних ресурсів є важливим сьогодні та останніми роками належить до пріоритетних напрямів фінансової політики країни. Значною мірою стійкість визначається ефективністю забезпечення потрібної адаптивності механізму формування та руху фінансових ресурсів держави.

Мета – дослідження та оцінка стійкості місцевих бюджетів як складової фінансової системи держави в умовах нестабільності.

Актуальність дослідження зумовлена умовами систематичних потрясінь та викликів, що виникли перед органами місцевого самоврядування України за останні роки та спричинили фінансову кризу в економіці країни.

Загалом стійкість – це такий стан економічної системи за якої вона продовжує своє функціонування за умов несприятливих внутрішніх та зовнішніх факторів та, зокрема ефективно забезпечує необхідну адаптивність механізму формування та руху фінансових ресурсів.

Стійкість державних, в тому числі й місцевих фінансів визначається як здатність уряду обслуговувати тягар накопичених боргів у майбутньому. Якщо при цьому фіскальна політика зумовлює надмірне накопичення державного боргу протягом тривалого періоду й постійне зростання обсягу його обслуговування, вона не може вважатись стійкою. Звідси, стійкість означає уникнення надмірного накопичення державних зобов'язань, що накладають тягар на майбутні покоління, забезпечуючи спроможність уряду надавати необхідні суспільні послуги, враховуючи при цьому соціальний захист під час кризи, а також коригування власної політики у відповідь на нові виклики [1].

Основною проблемою українського місцевого бюджету залишається низький рівень самостійності та фіскальної незалежності. Існуюча система не володіє достатніми фінансовими ре-

сурсами місцевих бюджетів для виконання функцій покладених на органи місцевого самоврядування, а також не відповідає потребам територіальних громад, не створює фінансової основи для забезпечення необхідного добробуту жителів громад. Все це вказує на низьку стійкість місцевих бюджетів. Аналіз фінансової стійкості є складним і вимагає використання різних методологічних підходів. В Україні система оцінки фінансової стійкості не є уніфікованою, відсутня закріплена система показників оцінки стійкості місцевих бюджетів, яка була б раціональною з огляду на поглиблення процесів децентралізації в країні. Вважаю доцільним формування системного підходу до оцінки фінансової стійкості місцевих бюджетів для управління ризиками, що постають перед органами місцевого самоврядування [2].

Під час дослідження фінансової стійкості місцевих бюджетів був проведений аналіз фінансової стійкості бюджету Вінницької області. В аналізі використовувалась група показників, що характеризують рівень фінансової стійкості обласного бюджету, яку можемо спостерігати у табл. 1.

Таблиця 1 – Група показників, що характеризують рівень фінансової стійкості бюджету Вінницької області за період 2018–2022 рр. [3]

	Норма	2018	2019	2020	2021	2022	Відхилення
K1	зростання	1,0	1,0	1,0	1,0	1,2	0,2
K2	<0,30	0,8	0,8	0,6	0,6	0,3	-0,5
K3	≥0,2-0,5	0,1	0,2	0,3	0,3	0,6	0,5
K4	<0,30	0,8	0,8	0,6	0,6	0,4	-0,5
K5	≤0,10	0,5	0,4	0,4	0,4	0,2	-0,2
K6	≥0,3	0,1	0,2	0,3	0,3	0,5	0,4
K7	≥0,6	0,2	0,2	0,4	0,4	0,8	0,6
K8	≤0	-0,9	-0,8	-0,7	-0,7	-0,4	0,5
K9	зростання	6,9	5,6	3,1	3,5	2,8	-4,1
K10	зростання	6,9	5,7	3,2	3,5	2,4	-4,5
K11	≥1	0,1	0,2	0,5	0,6	1,6	1,5

Умовні позначення: K1 – Коефіцієнт бюджетного покриття, K2 – Коефіцієнт стійкості бюджету, K3 – Коефіцієнт загальної податкової стійкості, K4 – Коефіцієнт покриття видатків міжбюджетними трансфертами, K5 – Коефіцієнт бюджетної залежності, K6 – Коефіцієнт податкової самостійності, Коефіцієнт стійкості дохідної бази, K8 – Коефіцієнт дефіцитності місцевого бюджету, K9 – Коефіцієнт бюджетної результативності, K10 – Коефіцієнт бюджетної забезпеченості населення, K11 – Показник стабільності дохідної частини бюджету.

Коефіцієнт бюджетного покриття відображає співвідношення доходів і видатків бюджету. У 2018 році цей коефіцієнт становив 1,0, що означає, що доходи й видатки співпадали. У 2022 році коефіцієнт підвищився до 1,2, що вказує на перевищення доходів над видатками. Аналізуючи стійкість бюджету Вінницької області, то цей показник за вказаний період був вище нормативного значення, що свідчить про незадовільну стійкість бюджету. Спостерігається значний спад цього коефіцієнта, оскільки з 2018 по 2022 рік він зменшився на 0,5, що характеризує позитивну тенденцію.

Характеризуючи коефіцієнт загальної податкової стійкості, розуміємо, що він вказує на рівень стійкості доходів бюджету, який отримуються з податків. За вказаний період всі показники коефіцієнта перебувають у нормі, що свідчить про високу податкову стійкість доходної частини бюджету Вінницької області. Коефіцієнт показує постійне зростання, з 2018 по 2022 рік він збільшився на 0,5. Коефіцієнт покриття видатків міжбюджетними трансфертами вказує на співвідношення міжбюджетних трансфертів до загального обсягу видатків. За 2018 рік коефіцієнт набував значення у розмірі 0,8, що характеризує високу залежність місцевого бюджету від трансфертів. Протягом наступних років показник почав знижуватися, цим самим наближаючись до нормативного значення й у 2022 році становив 0,4. Значення цього показника знизилося на 0,5 з 2018 по 2022 рік, що вказує на позитивну тенденцію.

Звертаючись до коефіцієнту бюджетної залежності, то він відображає залежність бюджету від інших джерел фінансування. За вказаний період всі значення коефіцієнта перевищують нормативне значення, що свідчить про високу бюджетну залежність Вінницької області. Але протягом розглянутого періоду коефіцієнт зменшився на 0,2, що свідчить про позитивну тенденцію, адже збільшується власна дохідна база місцевого бюджету. Коефіцієнт податкової самостійності вказує на співвідношення доходів, які надходять від податків, до загального обсягу доходів бюджету. За вказаний період всі значення коефіцієнта займають нормативне значення, що свідчить про високу самостійність у зборі податків для Вінницької області. Коефіцієнт зріс на 0,4 з 2018 по 2022 рік. Коефіцієнт стійкості дохідної бази бюджету, за звітний період займає зростаючу тенденцію, що свідчить про значну базу власних доходів Вінницької області. Так, у

2022 році коефіцієнт становив 0,8, при нормативному значенні 0,6. Коефіцієнт дефіцитності місцевого бюджету, займає нормативне значення ≤ 0 . Коефіцієнт бюджетної результативності у 2022 році становив 2,8, він займає тенденцію до зменшення, при нормативному значенні – зростання. Загалом він зменшився на 4,1. Коефіцієнт бюджетної забезпеченості населення також зменшується – на 4,5. На противагу цьому, показник стабільності дохідної частини бюджету помірно зростає та у 2022 році він становив 1,6, що на 1,5 більше за 2018 рік.

Загалом, можна сказати, що бюджет Вінницької області демонструє позитивну динаміку розвитку. У 2022 році спостерігалося зростання власних доходів бюджету, зменшення бюджетної залежності та збільшення бюджету з профіцитом. Однак, існують такі проблеми, як зменшення бюджетної результативності та бюджетної забезпеченості населення, які потребують вирішення.

Висновки. Фінансова стійкість місцевих бюджетів є важливою умовою для забезпечення економічного розвитку і добробуту населення та залежить від багатьох чинників. В сучасних умовах, які характеризуються зростанням ролі місцевих бюджетів, зменшенням фінансової підтримки від центрального уряду та зростанням впливу зовнішніх чинників, забезпечення стійкості місцевих бюджетів є особливо важливим завданням.

Загалом досліджуваний бюджет Вінницької області демонструє позитивну динаміку розвитку. У 2022 році спостерігалося зростання власних доходів бюджету, зменшення бюджетної залежності та збільшення бюджету з профіцитом. Однак, існують такі проблеми, як зменшення бюджетної результативності та бюджетної забезпеченості населення, які потребують вирішення.

Список використаних джерел

1. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Ірпінь, 2005. 1728 с. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Стійкість_\(значення\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Стійкість_(значення)).
2. Аніловська Г. Я., Висоцька І. Б. Забезпечення стійкості та безпеки фінансової системи України: теорія та практика : монографія, 2016. 254 с.
3. Державний веб-портал бюджету для громадян. Обласний бюджет Вінницької області. URL: <https://openbudget.gov.ua/local-budget/0210000000/info/indicators?year=2018&month=12>.